

σημασία ἡ εἰδική ἀπόχρωση πού θὰ σᾶς δρίσω στὴ συνταγή.

Δὲ θέλω μαῦρα γυαλιά, τοῦ λέει ἀπότομα ὁ Ζαρατούστρας.

Ἄγοράστε τα, κι' ἂν δὲ σᾶς ἀρέσει ὁ κόσμος μέσω τῶν γυαλιῶν αὐτῶν, μὴν τὰ φορᾶτε, τοῦ λέει ὁ γιατρός· ἐγὼ πρέπει νὰ κάνω τὸ καθῆκον μου κ' ἐσεῖς κάνετε ὅ,τι θέλετε.

11

"Οταν βγῆκε ὁ Ζαρατούστρας ἀπὸ τὸ σπίτι τοῦ γιατροῦ, εἶχε βραδυάσει. Περπατώντας στὴ λεωφόρο, σκέφθηκε ξαφνικὰ ὅτι δὲν ἤζερε ποῦ βρισκόταν τὸ πανδοχεῖο του. Εἶχε ξεχάσει νὰ ρωτήσει ποιό εἴναι τ' ὄνομα τοῦ πανδοχείου ἢ πῶς ὀνομάζεται ὁ δρόμος ὃπου βρισκόταν. Κ' ἡ πολιτεία ἦταν μεγάλη κ' εἶχε πολλὰ ξενοδοχεῖα καὶ πανδοχεῖα. Τὸ πρόβλημα ἦταν φοβερό· πῶς θὰ τῷβρισκε τὸ πανδοχεῖο του; "Επρεπε, τάχα, νὰ γυρίσει ὅλους τοὺς δρόμους τῆς μεγάλης πολιτείας γιὰ νὰ τὸ βρεῖ;

Μιὰ φωτεινὴ σκέψη τοῦ ἤρθε ξαφνικὰ τοῦ Ζαρατούστρα· σκέφθηκε νὰ πάει στὴ Διεύθυνση Ἀλλοδαπῶν· ἔκεī θάξεραν χωρὶς ἄλλο ποιό ἦταν τὸ πανδοχεῖο ὃπου ἔμενε ὁ Πέρ Γκύντ. Ρώτησε τὸν πρῶτο ἀστυφύλακα ποὺ ἀπάντησε μπροστά του ποῦ εἴναι ἡ Διεύθυνση Ἀλλοδαπῶν καὶ, Ὂστερ' ἀπὸ κάμποση προσπάθεια, τὴ βρῆκε καὶ μπῆκε μὲ ἀνακούφιση, βέβαιος ὅτι σὲ λίγο τὸ πρόβλημά του θὰ εἶχε λυθεῖ.

Οὐ πάλληλος ποὺ ἦταν ἀρμόδιος γιὰ πληροφορίες βρισκόταν τυχαῖα στὸ γραφεῖο του, ἀν καὶ ἡ ὥρα ἦταν κάπως περασμένη, καὶ ὁ Ζαρατούστρας ἔθεσε τὸ ἐρώτημά του: Μπορεῖτε νὰ μοῦ πεῖτε σὲ ποιό πανδοχεῖο ἔχει κρατήσει δωμάτιο ὁ κύριος Πέρ Γκύντ;

Τί ἔθνικότητα ἔχει ὁ ἀνθρωπός αὐτός; — τὸν ρωτάει ὁ ὑπάλληλος.

Νορβηγὸς εἶναι, κύριε, τοῦ ἀπαντάει ὁ Ζαρατούστρας· κατοικοῦσε μόνος στὸ δωμάτιο 13 ἐνὸς πανδοχείου.

Καὶ πῶς ξέρετε τὸν ἀριθμὸ τοῦ δωματίου, χωρὶς νὰ γνωρίζετε τ' ὄνομα τοῦ πανδοχείου; — τὸν ρωτάει ὁ ὑπάλληλος ποὺ ἦταν δουλειά του νὰ ὑποψιάζεται καὶ ν' ἀνακρίνει.

Τὸν ἀριθμὸ 13 τὸν προσέχει ὅλος ὁ κόσμος, ἀπαντάει ὁ Ζαρατούστρας· ἐγὼ προσωπικὰ δὲν εἶμαι προληπτικός, ὀλλὰ δὲν ἔταιούτε σὲ μένα εὔκολο νὰ ξεχάσω ἐναν τόσο βαρυσήμαντο ἀριθμό.

"Αν σᾶς ἔγραψε ὁ Νορβηγὸς τὸν ἀριθμὸν τοῦ δωματίου του — πρᾶγμα ποὺ ἥταν περιττό, ἀρα περίεργο —, πῶς δὲ σᾶς ἔγραψε τ' ὄνομα καὶ τὴ διεύθυνση τοῦ πανδοχείου; — τὸν ρωτάει ὁ ὑπάλληλος.

Τὸ γράμμα του τόχασα, λέει ὁ Ζαρατούστρας ποὺ ἀπὸ τὴ στιγμὴ ἐκείνη ἀρχισε νὰ μπλέκει σὲ ψέματα.

"Εστω, τοῦ λέει ὁ ὑπάλληλος· μ' ἀρέσει νὰ κάνω κάπου — κάπου τὸ πείραμα νὰ πιστεύω ὅσα μοῦ λένε. Τί τὸν ζητᾶτε, ὅμως, ἐσεῖς τὸ Νορβηγό; Εἰστε φίλος του; Συνεργάζεστε μαζί του;

Στὸ ἐρώτημα αὐτὸν ὁ Ζαρατούστρας ταράχθηκε· θυμήθηκε ὅτι ὁ Πέρ Γκύντ ἔκανε καὶ τὸ σωματέμπορο, πουλοῦσε νέγρους στὴν Καρολίνα, καὶ ἂν εἶχε γίνει αὐτὸν γνωστὸν στὴν ἀστυνομία θάβρισκε κι' ὁ Ζαρατούστρας τὸν μπελᾶ του ὡς ὑποτιτος συνετάρος τὸν πράκτορας ἐνὸς σωματέμπορου. Στὸ μεταξύ, ὁ ἀστυνομικὸς ὑπάλληλος ἐξακολουθοῦσε τὶς ἐρωτήσεις του:

Καὶ ἂν δὲν εἴστε φίλος τοῦ Νορβηγοῦ, μήπως εἴστε ἔχθρος του ἢ ὅργανο ἔχθρῶν του ποὺ πᾶνε νὰ τὸν ἔξοντῶσουν; Καὶ τί εἴστε, ἄλλωστε, ἐσεῖς ὁ ἴδιος; Εἰστε ντόπιος ἢ ξένος;

Τὴ στιγμὴ ἐκείνη σκέφθηκε ξαφνικὰ ὁ Ζαρατούστρας ὅτι, ἀντὶ νὰ ρωτήσει σὲ ποιό πανδοχεῖο μένει ὁ Πέρ Γκύντ, ἔπρεπε νὰ εἶχε ρωτήσει σὲ ποιό μένει ὁ Ζαρατούστρας, ὁ ἴδιος ὁ ἔαυτός του. Τὸ δελτίο ποὺ εἶχε συμπληρώσει χτὲς τὴ νύχτα θὰ εἶχε ἥδη παραδοθεῖ στὴν ἀστυνομία, κ' ἔτσι θὰ μάθαινε εύκολώτατα πῶς λέγεται καὶ ποῦ βρίσκεται τὸ πανδοχεῖο του. Τώρα, ὅμως, φοβόταν πιὰ νὰ τεῖ ὅτι εἶναι ὁ Ζαρατούστρας ἢ νὰ ρωτήσει, ἀφοῦ ρώτησε ἥδη γιὰ τὸν Πέρ Γκύντ, ποὺ μένει ὁ Ζαρατούστρας, κάνοντας πῶς ἀναζητάει κι' αὐτὸν ὡς φίλο ἢ γνωστό του. Ἀφοῦ, ἄλλωστε, εἶχε ἀρχίσει νὰ λέει ψέματα, ἔνιωσε πιὰ τὴν ἀνάγκη νὰ ἐξακολουθήσει λέγοντας ψέματα. Μὴ μπορώντας μάλιστα νὰ ἐξηγήσει — ὁ φιλαλήθης, εἰλικρινῆς καὶ τίμιος Ζαρατούστρας — τὴν ξαφνικὴ πίεση αὐτῆς τῆς ἀνάγκης ἢ ἐπιθυμίας μέσα του, εἶπε στὸν ἔαυτό του: Φαίνεται ὅτι στὴν ἀστυνομία, καὶ γενικὰ σ' ὅσους σὲ ἀνακρίνουν, πρέπει νὰ λέσει ψέματα! Στὸ βάθος, ὡς τὰ χτὲς παντοδύναμος καὶ ἀναρχος κυρίαρχος τῆς πιο ὑψηλῆς κορυφῆς τοῦ κόσμου, ὁ ἄφταστος Ζαρατούστρας πών πῆγαν νὰ τὸν βροῦν δυὸ βασιλιάδες καὶ ὁ Πάπας, αἰσθάνθηκε ἐναντίον περίεργο φόβο μπροστὰ στὸν πρῶτο ὑπάλληλό του ἀπάρτησε καὶ ποὺ ἥταν ὁ ἐκπρόσωπος τῆς ἀφηρημένης κρατικῆς ἐξουσίας· καὶ

ὅ φόβος ὄδηγεῖ στὸ ψέμα· ὅχι μόνο τὰ παιδιά, ἀλλὰ καὶ τοὺς μεγάλους.

‘Ο ἄστυνομικὸς ὑπάλληλος, βλέποντας ὅτι ὁ Ζαρατούστρας ἀφαιρέθηκε, τὸν ξαναρωτάει : Εἴστε ντόπιος ἢ ξένος ;

Δὲν εἶμαι ξένος, ἔρα εἶμαι ντόπιος, τοῦ ἀπαντάει ὁ Ζαρατούστρας. “Ετσι εἶπε κι’ ἄλλο ἵνα ψέμα.

Περίεργο, παρατήρησε ὁ ὑπάλληλος· ἡ προφορά σας δὲν εἶναι συνηθισμένη· ἔχετε ξενικὸν ἥχο φωνῆς. “Ἄσ εἶναι· θὰ κάνω καὶ πάλι τὸ πείραμα νὰ σᾶς πιστέψω. ”Ηρθατε, ἄλλωστε, μόνος σας στὴν ἀστυνομία, κι’ αὐτὸν μοῦ ἐπιβάλλει νὰ σεβασθῶ τὴν ἔκούσια παράδοσή σας στὶς ἀρχές. Καὶ ξέρετε, ἐγὼ εἶμαι ἀρχή· καὶ ἀνθέλω, μπορῶ νὰ σᾶς συλλάβω.

“Ως τὴν στιγμὴν αὐτήν, ὁ φόβος ποὺ εἶχε ἐμπνεύσει στὸν Ζαρατούστρα ἡ ἐνσαρκωμένη στὸν ἀστυνομικὸν ὑπάλληλόν τοῦ ἀφηρημένη κρατικὴ ἔξουσία ἦταν ἀδικαιολόγητος· γι’ αὐτὸν καὶ ἀφησε ὁ Ζαρατούστρας νὰ τὸν κυριεύσει ὁ ἀδικαιολόγητος φόβος. Τώρα — ὅστερ’ ἀπὸ τὴν ἀπειλὴν ποὺ διατύπωσε, ἔστω καὶ θεωρητικά, ὁ ὑπάλληλος — ὁ Ζαρατούστρας, συνειδητοποιώντας μέσα του τὸ φόβο σὰν φόβο πιὰ δικαιολογημένο, δὲ μποροῦσε νὰ τὸν ἀνεχθεῖ ὡς καθεστῶς τῆς ψυχῆς του. Νικώντας, λοιπόν, ὁ Ζαρατούστρας τὸ φόβο ποὺ τώρα πιὰ ἦταν δικαιολογημένος καὶ συνειδητός, λέει στὸν ὑπάλληλο :

Δὲν ἔχω ἀντίρρηση νὰ μὲ συλλάβετε. Περιφρονῶ τὸ δικαίωμα ποὺ ἔχετε νὰ συλλαμβάνετε. Γεννήθηκα γιὰ ν’ ἀδικηθῶ ἀπὸ τοὺς ἰσχυροὺς τῆς γῆς. Δυστυχῶς γιὰ σᾶς, δὲν εἴστε ἰσχυρὸς καὶ δὲ θάχετε τὴν τύχη νὰ μὲ ἀδικήσετε· εἴστε ἕνας φτωχὸς ὑπάλληλος ποὺ παίζει τὸν ἰσχυρὸ γιὰ νὰ ξεχάσει τὴν ἀσήμαντη θέση του. “Ετσι δὲν εἶναι, φίλε μου ;

Πῶς μὲ ὄνομάζετε φίλο σας ; — τοῦ λέει ὁ ὑπάλληλος· δὲ σᾶς ἔδωσα τέτοιο δικαίωμα. ‘Ωστόσο, δίνω τόπο στὴν δργή. Πρέπει, ὅμως, νὰ ξέρετε ὅτι οἱ δύρες τῶν πληροφοριῶν πέρασαν. Δὲν ἔχω καμμιὰν ὑποχρέωση, ἵσως οὔτε κἀν τὸ δικαίωμα, νὰ σᾶς δώσω τέτοια ὕβα τὴν πληροφορία ποὺ ζητᾶτε. ”Ἄσ εἶναι· πεῖτε μου πάλι πῶς λέγεται ὁ Νορβηγός...

Πὲρ Γκύντ, τοῦ ἀπαντάει ὁ Ζαρατούστρας· τ’ ὄνομά αὐτὸν εἶναι παγκόσμια γνωστό.

Σὲ μένα εἶναι ἄγνωστο, τοῦ λέει ὁ ὑπάλληλος· ωστόσο, γιὰ νὰ σᾶς δείξω τὴν καλή μου διάθεση πέρ’ ἀπὸ τὸ ὑπη-

ρεσιακό μου καθῆκον, θὰ ρίξω μιὰ ματιά στὰ βιβλία μου.

Ἐνῶ ὁ ὑπάλληλος ἀρχισε νὰ ξεφυλλίζει ἐνα χοντρὸ βιβλίο, ὁ Ζαρατούστρας εἶπε στὸν ἑαυτό του : Πρέπει, τάχα, νὰ τοῦ πῶς τι ὁ Πέρ Γκύντ πέθανε ; Δὲ νομίζω ὅτι εἶναι ἀνάγκη νὰ τοῦ τὸ πῶς. Ὁ θάνατος τοῦ Πέρ Γκύντ εἰν' ἐνα πολὺ προσωπικὸ ζήτημα· μοῦ τὸν ἐκμυστηρεύθηκε τὸ θάνατό του ὁ Πέρ Γκύντ χωρὶς νὰ μοῦ πεῖ ὅτι ἔχω τὸ δικαίωμα νὰ τὸν κοινολογήσω. Μπορεῖ νάχει λόγους νὰ μὴ θέλει νὰ γίνει γνωστὸς ὁ θάνατός του.

Τ' ὄνομα ποὺ ζητᾶτε δὲν τὸ βρίσκω στὰ βιβλία μου, λέει σὲ λίγο ὁ ἀστυνομικὸς ὑπάλληλος. Θάχετε κάνει λάθος.

Αὐτὸ ἀποκλείεται, τοῦ λέει ὁ Ζαρατούστρας· γνωρίζω καλὰ τὸν κύριο Πέρ Γκύντ· τὸν ἔχω δεῖ, τὸν ἔχω ἀκούσει νὰ μοῦ μιλάει· τ' ὄνομά του μοῦ εἶναι ἔξισου γνωστὸ ὅσο τὸ δικό μου. Θάχετε κάνει λάθος ἐσεῖς· τὰ βιβλία σας δὲν εἶναι ἐνημερωμένα· Θάχετε κάνει ἐσεῖς μιὰ παράλειψη.

Αὐτὸ εἰν' ἀδύνατο, τοῦ λέει ὁ ὑπάλληλος· τὸ κράτος δὲν κάνει παραλείψεις. Καὶ ἀν ἀκόμα κάνει, ἀδικα περιμένετε νὰ τὶς ἀναγνωρίσει. Τὸ κράτος πρέπει νάχει πάντοτε δίκιο.

Μὲ συγχωρεῖτε, λοιπόν, ποὺ σᾶς ἐνόχλησα, τοῦ λέει ὁ Ζαρατούστρας· σᾶς εὔχαριστῷ γιὰ τὸν κόπτο ποὺ κάνατε. Δὲ θάθελα νὰ χωρίσουμε παρεξηγημένοι. Σᾶς μίλησα πρὶν λιγάκι ἀπότομα καὶ ἵσως σᾶς πρόσβαλα· δὲν ἥταν, ὅμως, ἡ πρόθεσή μου νὰ σᾶς προσβάλω. Δὲν εἶναι ἀσήμαντη ἡ θέση σας· καμμιὰ θέση δὲν εἶναι ἀσήμαντη· ἐγὼ εἴμαι ἐνας ἀπλὸς ἐργάτης, ἐστω κι' ἀν εἴμαι ντυμένος σὰν κύριος. Δὲν εἴμαι κύριος· εἴμαι ἀνθρωπος.

Δὲν πειράζει, τοῦ λέει ὁ ὑπάλληλος· δὲν παρεξήγησα τὰ λόγια σας· φαίνεστε, ἀλλωστε, καλὸς καὶ ἀθῶος. Τὸ μάτι μου εἶναι ἔμπειρο· δὲν ἔχετε σκοτώσει ἀνθρωπο· ναί, είστε ἀθῶος. Μὴ παρεξηγεῖτε, ὅμως, καὶ μένα ποὺ σᾶς ἀπείλησα. Ξέρετε γιατί μὲ βρήκατε νὰ κάθομαι ἀκόμα στὸ γραφεῖο μου ; Ἐδῶ καὶ δυὸ ώρες τέλειωσε ἡ δουλειά μου καὶ μποροῦσα νὰ φύγω. Ὡστόσο, ἔμενα καὶ θὰ μείνω ἀκόμα, γιατὶ θέλω νὰ πάω ὅσο μπορῶ πιὸ ἀργά στὸ σπίτι μου· διασθός ποὺ παίρνω εἶναι μικρός καὶ ἡ γυναίκα μου γκρινιάζει· δὲν εἰν' εὔκολη ἡ καθημερινή ζωή. Γιατί ὅμως, σᾶς ἔξιμολογοῦμαι τὰ ἴδιαίτερά μου ; Οὕτε κ' ἐγὼ δὲν ξέρω γιατί.

σκέφθηκε ὅτι ὁ Πέρ Γκύντ θὰ εἶχε δώσει ψεύτικο ὄνομα στὴν ἀστυνομία. Καὶ θὰ πρέπει — ἔτσι εἶπε στὸν ἑαυτό του — νᾶταν κι' ὁ θυρωρὸς συνένοχός του. Μπορεῖ, ὅμως, καὶ τ' ὄνομα Πέρ Γκύντ νᾶταν τὸ ψεύτικο. Ὡστόσο, αὐτὸς ἦταν λιγότερο πιθανό· δὲ μπορεῖ ὁ πεθαμένος Πέρ Γκύντ, μιλώντας του τὴν νύχτα, νὰ ἔχρησιμοποίησε ψεύτικο ὄνομα· ὁ θάνατος δὲ λέει ψέματα.

Τὰ φῶτα τῆς μεγάλης πολιτείας ἐνοχλοῦσαν τὸν Ζαρατούστρα· προτιμοῦσε νᾶναι ἡ νύχτα ἐκείνη ποὺ εἶναι· νᾶναι ὅπως τὴν ἔχει φτιάσει ἡ φύση : σκοτεινή, βαθειά, ἀνεξερεύνητη. "Αδικα προσπαθοῦν, ἄλλωστε, οἱ ἄνθρωποι, νὰ φωτίσουν μὲ ψεύτικα φῶτα τὴν νύχτα, εἶπε μέσα του ὁ Ζαρατούστρας· καὶ ὃν τὴν πιάνεις τὴν νύχτα μὲ τὸ ψεύτικο φῶς σ' ἔνα σημεῖο, σοῦ ξεφεύγει πιὸ πέρα. Μόνον ὁ ἥλιος τὴν πιάνει παντοῦ· καὶ ἵσως οὕτε κἀν αὐτὸς δὲ φτάνει στὰ βάθη της. Ποιός ξέρει πόσο μεγάλο εἶναι τὸ κομμάτι τῆς νύχτας ποὺ μένει ἀπόξω, ὅταν ὁ ἥλιος νομίζει ὅτι φωτίζει τὸν κόσμο. Πάντως, ὁ ἥλιος καταφέρνει νὰ μεταβάλλει ὀλόκληρο τὸν ὄρατὸ κόσμο σ' ἐπιφάνεια· οἱ ἄνθρωποι μάταια παλεύουν νὰ κάνουν τὸ ἴδιο μὲ τὰ ψεύτικα φῶτα τους. Ἡ νύχτα μένει νύχτα.

Μιλώντας ἔτσι ὁ Ζαρατούστρας στὸν ἑαυτό του, ξέχασε τὸ πρόβλημα ποὺ τὸν ἀπασχολοῦσε καὶ ποὺ ἦταν τόσο κρίσιμο. Καὶ ξεχνώντας το, βρῆκε αὐτόματα τὴν λύση του. Καὶ εἶπε στὸν ἑαυτό του : Τί ἥθελα καὶ πῆγα στὴ Διεύθυνση Ἀλλοδαπῶν ρωτώντας ποῦ μένει ὁ Πέρ Γκύντ ; Δὲν ἔχω παρὰ νὰ ἴδω σ' ἔναν τηλεφωνικὸ κατάλογο σὲ ποιό δρόμο βρίσκεται τὸ πρότυπο ἐκπαιδευτήριο τῆς φιλανθρωπικῆς ἑταίριας· ἀπέναντι ἀπὸ τὸ ἐκπαιδευτήριο βρίσκεται τὸ πανδοχεῖο μου. Καὶ ὁ Ζαρατούστρας ποὺ στὸ μεταξύ, κάνοντας τὶς διάφορες σκέψεις του καὶ μιλώντας στὸν ἑαυτό του, εἶχε περπατήσει κάμποση ὁρα καὶ εἶχε ἀλλάξει κάμποσους δρόμους, μπῆκε σὲ μιὰ πόρτα ποὺ ἦταν μπροστά του ἀνοιχτή γιὰ νὰ ζητήσει ἔναν τηλεφωνικὸ κατάλογο.

Καλησπέρα, κύριε Ζαρατούστρα, τοῦ λέει κάποιος· καὶ ἡ φωνὴ ἦταν γνωστή.

"Ο Ζαρατούστρας κοιτάζει τὸν ἄνθρωπο ποὺ τὸν καλησπέρισε· ἦταν ὁ νυχτερινὸς θυρωρὸς τοῦ πανδοχείου του· ὁ Ζαρατούστρας, χωρὶς νὰ τὸ καταλάβει, εἶχε βρεθεῖ στὸ πανδοχεῖο του.

Τί εὔκολο ποὺ εἶναι νὰ βρίσκεις ὅτι ζητᾶς, σκέφθηκε μέσα του ὁ Ζαρατούστρας· φτάνει νὰ μή ν τὸ ζητᾶς, καὶ τότε τὸ βρίσκεις.

"Οπως βλέπετε, σωστά ἐμάντεψα· δικύριος Πέρ Γκύντ δὲ φάνηκε πιά, τοῦ λέει ὁ θυρωρός· τὸ δωμάτιο εἶναι δριστικὰ δικό σας.

Εἶσαι βέβαιος ὅτι τ' ὄνομά του — τὸ ἀληθινό τοῦ ὄνομα — ήταν Πέρ Γκύντ; τὸν ρωτάει ὁ Ζαρατούστρας.

"Αν δὲ μᾶς εἴπε ψέματα στὸ συστατικό του γράμμα ὁ παλιὸς καλὸς πελάτης μας, ὁ κύριος Ἐρρίκος" Ιψεν, αὐτὸς πρέπει νάταν τὸ ἀληθινό του ὄνομα, ἀπαντάει ὁ θυρωρός.

Πῶς συμβαίνει, ὅμως, νὰ μὴν ξέρει τ' ὄνομα τοῦ Πέρ Γκύντ ἡ ἀστυνομία τῶν ξένων; — ρωτάει ὁ Ζαρατούστρας.

Καὶ πήγατε στὴν ἀστυνομία; — τοῦ λέει μὲ κάποιαν ἔκπληξη ὁ θυρωρός· τί δουλειὰ εἴχατε στὴν ἀστυνομία; Δὲν εἴχατε ἐμπιστοσύνη σὲ μένα, ὅταν σᾶς εἴπα τ' ὄνομα τοῦ κυρίου Πέρ Γκύντ;

‘Ο Ζαρατούστρας ἔδωσε τὶς ἀναγκαῖες ἔξηγήσεις στὸ θύρωρό καὶ τὸν διαβεβαίωσε γιὰ τὴν ἐμπιστοσύνη ποὺ τοῦ ἔχει.

Τὰ δελτία ποὺ συμπληρώνουν οἱ ξένοι ποὺ φτάνουν τὴν νύχτα καὶ μοῦ εἶναι συμπαθητικοί, δὲν τὰ δίνω στὴν ἀστυνομία· τὰ κρατάω γιὰ τὸν ἑαυτό μου· κ' ἔχω μιὰ καλὴ συλλογή, παρατήρησε ὁ θυρωρός· οὔτε τὸ δικό σας δελτίο δὲν τρέδωσα. “Οσοι ἔρχονται, ἀλλωστε, τὴν νύχτα μπορεῖ νάναι καὶ φαντάσματα· τί δουλειὰ ἔχει ἡ ἀστυνομία μὲ τὰ φαντάσματα:

Μὲ θεωρεῖς φάντασμα; — τὸν ρωτάει ὁ Ζαρατούστρας, καὶ ἀρχισε νὰ πιάνει ὁ ἴδιος τὸν ἑαυτό του γιὰ νὰ βεβαιωθεῖ ὅτι ὑπάρχει.

“Αδικα πιάνετε τὸ σῶμα σας, τοῦ λέει ὁ θυρωρός· μπορεῖ νὰ εἴστε κάλλιστα ἔνα σκέτο φάντασμα καὶ ὄστόσο νὰ νομίζετε ὅτι πιάνετε τὸν ἑαυτό σας.

Τότε πῶς μπορῶ νὰ βεβαιωθῶ ὅτι δὲν εἶμαι φάντασμα καὶ ὅτι ὑπάρχω; — ρωτάει ὁ Ζαρατούστρας.

‘Η ἐπιστήμη δὲ βρῆκε ἀκόμα τὴν μέθοδο ποὺ μπορεῖ νὰ κάνει τὴν ἀπόδειξη θετική καὶ ἀναντίρρητη, τοῦ λέει ὁ θυρωρός.

Φαίνεσαι μορφωμένος ἄνθρωπος, παρατήρησε ὁ Ζαρατούστρας.

Εἶμαι διδάκτωρ τῆς φιλοσοφίας καὶ τῆς θεολογίας, τοῦ λέει ὁ θυρωρός.

Μήπως καὶ τῆς ἰατρικῆς; — τὸν ρωτάει ὁ Ζαρατούστρας· μήπως εἶσαι ὁ Φάουστ;

Εἶμαι ὅποιος θέλετε, τοῦ ἀπαντάει ὁ θυρωρός· δυστυχῶς δὲν εἶμαι ὅποιος θέλω νάμαι.

Καὶ ποιός θέλεις νάσαι ; — τὸν ρωτάει ὁ Ζαρατούστρας μὲν
μεγάλο ἐνδιαφέρον καὶ πολλὴ συμπάθεια.

Δὲν τὸ ξέρω, ἀπαντάει ὁ θυρωρός· ἂν τίξερα ποιός θέλω
νάμαι, θὰ τί μου να ὅποιος θὰ θελα νάμαι.

13

Τὴν νύχτα ἔκείνη — τὴν δεύτερη νύχτα τῆς διαμονῆς του στὴ
μεγάλη πολιτεία — κοιμήθηκε ὁ Ζαρατούστρας τίσυχος· κι'
ἀποκοιμήθηκε ἀμέσως μόλις ἔπεσε στὸ κρεββάτι του. Ἡταν κου-
ρασμένος — εἶχε δουλέψει μὲ τὰ χέρια του ὄχτὼ ωρες στὸ ἔργα-
στήριο — καὶ εἶχε, ἐπίστης, ἵκανοποιηθεῖ ἀπὸ τὴν μεγάλη πεῖρα
καὶ τὶς πολλὲς γνώσεις ποὺ ἀποκόμισε τὴν προηγούμενη μέρα.
Εἶδε, ὅμως, ἐνα περίεργο ὅνειρο στὸν τίσυχο καὶ εἰρηνικό του
ὕπνο τὸν Ζαρατούστρας. Εἶδε ὅτι πῆγε αὐτὸς κ' ἐπισκέφθηκε τὸν
Πέρ Γκύντ. Ἐνῶ τὴν προηγούμενη νύχτα ἐπισκέφθηκε ὁ πεθα-
μένος Πέρ Γκύντ στὸν ὅνειρό του — γιατὶ καὶ οἱ νεκροὶ βλέπουν
ὅνειρα — τὸν Ζαρατούστρα, ἀπόψε ἐπισκέφθηκε ὁ ζωντανὸς
Ζαρατούστρας στὸν ὅνειρό του τὸν Πέρ Γκύντ. "Οταν ξύπνησε
ὁ Ζαρατούστρας — καὶ ξύπνησε, τηρώντας τὴν ὑπόσχεσή του,
πρὶν ἀνατείλει ὁ ἥλιος — εἶπε στὸν ἑαυτό του: Πολὺ μπερδε-
μένα εἴν' ὅλα αὐτὰ τὰ πράγματα· τὸν ὅνειρο τοῦ πεθαμένου εἴναι,
τάχα, πραγματικότητα γιὰ τὸν ζωντανὸν ποὺ εἴναι ξύπνιος;
Καὶ τί εἴναι τὸν ὅνειρο τοῦ κοιμισμένου ζωντανοῦ, ὅταν ἐπισκέ-
πτεται ἐναν πεθαμένο; Εἴναι τὰ πράγματα πέρα γιὰ πέρα ἀντί-
στοιχα καὶ εἴναι, τάχα, ξύπνιος ὁ νεκρός, ὅταν τὸν ἐπισκέπτεται
ἐνας κοιμισμένος ζωντανός;

Στὰ ἐρωτήματα αὐτὰ δὲ μπόρεσε νὰ δώσει ὁ Ζαρατούστρας
ἀπάντηση. Θυμόταν, ὅμως, πολὺ καλὰ τὸν ὅνειρο ποὺ εἶχε ίδει.
Τὸν ὅνειρο ξετυλίχτηκε μὲ τὸν ἀκόλουθο τρόπο:

'Ο Ζαρατούστρας ἐπισκέφθηκε τὸν Πέρ Γκύντ σὲ μιὰ χώρα
ποὺ ἔμοιαζε νάναι ἡ Νορβηγία. Γιατὶ ἔμοιαζε νάναι ἡ Νορβη-
γία, αὐτὸ δὲ μποροῦσε νὰ τὸ ἔξηγήσει ὁ Ζαρατούστρας. 'Ο Ζα-
ρατούστρας εἶχε ξεπεράσει τὰ ὅρη Ἀραράτ· δὲν εἶχε ὅμως περά-
σει τὰ σύνορα Δανίας καὶ Νορβηγίας, δηλαδὴ τὴν θάλασσα ποὺ
χωρίζει τὶς δυὸ αὐτὲς χώρες· ἡ ὑπερκόσμια πεῖρα του ἦταν με-
γάλη, ἐνῶ ἡ ἔγκόσμια ἦταν ἀκόμα σχετικὰ μικρή. 'Ωστόσο, ὁ
Ζαρατούστρας, χωρὶς νὰ γνωρίζει τὴν Νορβηγία, τὴν ἀναγνώ-
ρισε. Καὶ βρῆκε τὸν Πέρ Γκύντ στὸ πατρικό του σπίτι, δηλαδὴ

στὸ σπίτι ὅπου κυριαρχοῦσε ἡ μητέρα του ἡ Ἀαζε, γιατὶ ὁ πατέρας του εἶχε πεθάνει. Καὶ βρῆκε τὴν Ἀαζε νὰ μαλώνει τὸν Πὲρ Γκύντ, ὅπως τὸν μάλωνε ὅταν ἦταν παιδί· ὡστόσο, ὁ Πὲρ Γκύντ δὲν ἦταν πιὰ παιδί· ἦταν μεγάλος, εἶχε μάλιστα γεράσει. Καί, πρὶν πλησιάσει ὁ Ζαρατούστρας καὶ γίνει ἀντιληπτός, ἀκουσε τὴν Ἀαζε νὰ λέει στὸν Πὲρ Γκύντ :

Εἰσ' ἔνα ἀδιόρθωτο παλιόπαιδο ! Δὲ θὰ καταφέρεις τίποτε στὴ ζωὴ σου. Μάταια σὲ βύζαξα ! Ο μακαρίτης ὁ πατέρας σου πέθανε δουλεύοντας αὐτὸ τὸ κτῆμα, κ' ἐσὺ σφυρίζεις, τραγουδᾶς καὶ χάνεις τὸν καιρό σου κάνοντες ἀνοησίες καὶ τρέλες. Κάλλιο νὰ μὲ πάρει ὁ Χάρος πάρὰ νὰ σὲ ἴδω νὰ μεγαλώσεις χωρὶς νὰ διορθωθεῖς.

Ο Ζαρατούστρας ἀπόρησε ἀκούγοντας τὰ λόγια αὐτὰ· ὁ Πὲρ Γκύντ ποὺ βρισκόταν μπροστά του καὶ ποὺ ἀκουγε τὰ λόγια αὐτὰ τῆς μάνας του, ἦταν γέρος· δὲ μποροῦσε νὰ μεγαλώσει πιὸ πολύ. Ἀλλὰ καὶ νάταν νεώτερος, εἴπε μέσα του ὁ Ζαρατούστρας, θὰ μποροῦσε τάχα νὰ μεγαλώσει ὡς πεθαμένος ; Τέτοιο μυστήριο δὲν εἶχε φαντασθεῖ ὁ Ζαρατούστρας ὅτι ὑπάρχει. Καὶ εἴπε πάλι μέσα του : Φαίνεται ὅτι ὑπάρχουν πολλὰ ἀκόμα μυστήρια ποὺ δὲν ξέρω· ἵσως κυλάει ἡ ζωὴ καὶ μέσ' στὸ θάνατο· κ' ἵσως κυλάει κι' ὁ θάνατος μέσ' στὴ ζωὴ !

Ο Ζαρατούστρας εἶχε πλησιάσει τόσο ποὺ θὰ γινόταν πιὰ ἀντιληπτὸς ἀπὸ τὸν Πὲρ Γκύντ καὶ τὴ μητέρα του· ἔπρεπε λοιπὸν νὰ μιλήσει :

Ηρθα νὰ σοῦ ἀνταποδώσω τὴν ἐπίσκεψη, λέει στὸν Πὲρ Γκύντ ὁ Ζαρατούστρας.

Ἡ ἕκπληξη εἶν' εύχάριστη, παρατήρησε ὁ Πὲρ Γκύντ· κ' ἡ ἀλλαξιά μου σοῦρχεται πολὺ καλά· ἦταν καμωμένη στὰ μέτρα σου· τὰ μέτρα μου εἶναι τὰ μέτρα σου.

Καὶ ἀπευθύνοντας τὸ λόγο στὴ μητέρα του, λέει ὁ Πὲρ Γκύντ : Εσὺ φύγε τώρα, μητέρα ! Δὲ βλέπεις ὅτι δέχομαι τὴν ἐπίσκεψη ἐνὸς ἐπίσημου ξένου ;

Ἐνὸς φίλου, παρατήρησε ὁ Ζαρατούστρας· λυπᾶμαι ὅτι ἡ παρουσία μου ἔγινε ἀφορμὴ γιὰ ν' ἀπομακρύνεις τὴ μητέρα σου.

Πάντοτε μὲ διώχνει ἀπὸ κοντά του, κύριε, εἴπε ἡ μητέρα τοῦ Πὲρ Γκύντ· δὲν ξέρετε τί ἔχω τραβήξει ἀπὸ τὸ γιό μου.

Σᾶς ἀγαπάει χωρὶς νὰ τὸ ξέρετε, παρατήρησε ὁ Ζαρατούστρας· ἵσως νὰ μὴν τὸ ξέρει κι' ὁ ἴδιος· ὡστόσο, σᾶς σέβεται καὶ

σᾶς ἀγαπάει· ἐμένα μοῦ μίλησε πολλές φορὲς γιὰ σᾶς.

Φαίνεστε καλὸς ἄνθρωπος, κύριε, τοῦ λέει ἡ μητέρα τοῦ Πέρ Γκύντ· ἀφοῦ μὲ βεβαιώνετε ὅτι μ' ἀγαπάει ὁ γιός μου, τί ἀλλο θέλω; Τώρα μπορῶ τίσυχη νὰ φύγω καὶ νὰ σᾶς ἀφήσω μόνους.

Καὶ ἡ Ἱαζε ἔξαφανίσθηκε ἀπαλὰ καὶ ἀθόρυβα· ἡ καρδιὰ τῆς μάνας εἶναι διακριτικὴ καὶ ἀθόρυβη.

Πῶς ἀποφάσισες τὸ ταξίδι αὐτό, Ζαρατούστρα; — ρωτάει ὁ Πέρ Γκύντ· εἶχε φοβερὴ φουρτούνα ἀπόψε· ἡ θάλασσα ἦταν ἀδιάβατη· ὅσοι δοκίμασαν νὰ τὴν περάσουν ναυάγησαν.

Κ' ἐγὼ ναυαγὸς ἦμουν ως τώρα στὴ ζωὴ μου, παρατήρησε ὁ Ζαρατούστρας· ἔπρεπε, σίμως, νὰ σὲ βρῶ ὅπως - ὅπως. Θέλω νὰ μάθω τὸ μυστικὸ τοῦ θανάτου.

Πέντε μου τὸ μυστικὸ τῆς ζωῆς γιὰ νὰ σοῦ πῶ τὸ μυστικὸ τοῦ θανάτου, ἀπάντησε ὁ Πέρ Γκύντ.

Μου θέτεις ἔναν ὅρο ποὺ εἶναι ἀδύνατος, παρατήρησε ὁ Ζαρατούστρας.

Κ' ἐκεῖνο ποὺ μοῦ ζητᾶς ἐσὺ εἰν' ἐπίστης ἀδύνατο, λέει ὁ Πέρ Γκύντ.

Πολλὰ ἀδύνατα ἔχουν γίνει δυνατά, λέει ὁ Ζαρατούστρας.

Αὐτὸς εἶναι σωστός, παρατήρησε ὁ Πέρ Γκύντ· ἀλλὰ τ' ἀδύνατα ποὺ γίνονται δυνατά, γίνονται χωρὶς νὰ τὸ μαθαίνει ὁ ἄνθρωπος· ἂν ἦξερε ὁ ἄνθρωπος πῶς γίνεται δυνατὸ τὸ ἀδύνατο — καὶ δὲ σοῦ κρύβω ὅτι ὁ κόσμος θάταν τὸ μηδέν, ἂν δὲ γινόταν δυνατὸ τὸ ἀδύνατο —, τότε ὁ ἄνθρωπος, μέσ' στὴν ἀνόητη μανία ποὺ ἔχει νὰ δοκιμάζει, νὰ ἐρευνάει καὶ ν' ἀντιστρέφει τὰ πάντα, θάκανε ἀδύνατο τὸ δυνατό. Μὴ μοῦ ζητᾶς, λοιπόν, νὰ κάνω τὸ ἀδύνατο. Ἱαλωστε, ἂν θρω πος εἶμαι κ' ἐγὼ, ἀδιάφορο ἂν πέθανα· ἔτσι οὔτε κ' ἐγὼ δὲν ξέρω τὸ μυστικὸ τοῦ θανάτου, ὅπως δὲν ξέρεις κ' ἐσὺ τὸ μυστικὸ τῆς ζωῆς.

“Ωστε ἦταν περιττὴ ἡ συνάντησή μας; — ρωτάει ὁ Ζαρατούστρας.

Διόλου περιττή, ἀπαντάει ὁ Πέρ Γκύντ· πρῶτον, ἔπρεπε νὰ πληρωθεῖ ἔνας κοινωνικὸς τύπος· ἔπρεπε νὰ μοῦ ἀνταποδώσεις τὴν ἐπίσκεψη, ἐσὺ ὁ ζωντανὸς σὲ μένα τὸν πεθαμένο. Δεύτερον, εἶχα περιέργεια νὰ ίδω πῶς σούρχονται οἱ ἀλλαξιές μου· καὶ σούρχονται θαυμάσια. Τρίτον, σὲ πῆρα χτὲς τὴ νύχτα ἀπό καλὸ μάτι· σὲ συμπάθησα ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμή· ἔτσι εἶχα κιόλας πεθυμήσει νὰ σὲ ξαναδῶ! Σ' εὐχαριστῶ, λοιπόν, ποὺ ήρθες.

Ἐλπίζω νὰ σὲ ξαναδῶ γρήγορα, ὅχι μόνο στ' ὄνειρό σου ἢ στ' ὄνειρό μου, ἀλλὰ στὸ στερεὸ ἔδαφος τοῦ δικοῦ μου κόσμου. Καλὴ ἀντάμωση!

14

Ο Ζαρατούστρας εἶχε ξυπνήσει πρὶν βγεῖ ὁ ἥλιος. Ἀφοῦ ἀνασυγκρότησε μέσα του τὸ ὄνειρο ποὺ εἶχε ἴδει καὶ ξαναθυμῆθηκε τὰ πολλὰ καὶ περίεργα ποὺ εἶχαν συμβεῖ τὴν προηγούμενη μέρα, ἀνοιξε τὸ παράθυρο ποὺ ἔβλεπε πρὸς τὴν Ἀνατολὴ (ἡ θέα πρὸς τὸν ὄρθιοντα ἥταν ἐλεύθερη) καὶ περίμενε τὸν ἥλιο.

Οταν ἀρχισε ὁ ἥλιος νὰ βγαίνει, τὸν κοίταξε ὁ Ζαρατούστρας κατάματα καὶ εἶπε :

Ω ἥλιε ! Ἡλιε ὅ λων τῶν ἀνθρώπων ! Μὲ συγχωρεῖς ποὺ ἔκαμα χτὲς τὴν παράλειψη καὶ δὲ σὲ προσφώνησα. Ἀφοῦ ἀνατέλλεις ἐπὶ πονηροὺς καὶ ὀγαθούς, ὅπως πέφτει κ' ἡ βροχὴ ἐπὶ δικαίους καὶ ἀδίκους, κατάταξέ με στοὺς πονηροὺς καὶ στοὺς ἀδίκους. Σήμερα σὲ προσφωνεῖ ἔνας ταπεινός καὶ μικρός ποὺ ἔχασε κάθε ὕψος καὶ κάθε μέγεθος. Δὲν εἴμαι πιὰ ὁ Ζαρατούστρας ποὺ γνώριζες· καὶ δὲν ἡμουν ἵσως ποτέ μου ἔκεινος πού νόμιζα πώς είμαι. Θαρρῶ πώς ἡ κορυφή μου ἥταν πάντα ἀνύπαρκτη, κι' ἂς νόμιζες κ' ἐσύ ὅτι πρώτη τὴν ἀντίκρυζες τὴν στιγμὴν πού ἀνάτελλες. "Οπως πλανήθηκα ἐγώ, μπορεῖ νὰ πλανήθηκες κ' ἐσύ. Δὲν είσαι θεός. Πιστεύοντας ἄλλοτε ὅτι είσαι θεός, κόντεψα νὰ πιστέψω πώς είμαι κ' ἐγώ ἰσόθεος. Ἡ μιὰ πλάνη φέρνει τὴν ἄλλη· κ' ἐσύ μὲ πλάνεψες, ὅπως πλάνεψες κι' ἄλλους, αὐτοκράτορες καὶ ζητιάνους. Δὲ νομίζω, ὅμως, πώς τοῦθελες νὰ μᾶς πλανέψεις. Δὲ φταῖς ἐσύ ἀν θαμπώνουν τὰ μάτια μας, ὅταν σὲ ἀτενίζουμε. Δὲ ζητᾶς ἐσύ ὁ ἴδιος νὰ σὲ ἀτενίζουμε. Ζητᾶς νὰ μᾶς φωτίζεις χωρὶς νὰ σὲ ἀτενίζουμε. Σήμερα ποὺ ἔγινα κ' ἐγώ ταπεινός, ξέρω ὅτι είσαι κ' ἐσύ ταπεινός, ω ἥλιε ! Δὲν ὑψώνεσαι στὸν οὐρανὸν παρὰ μόνο γιὰ νᾶχεις τὴν εὔκαιρία νὰ σκύψεις, νὰ ταπεινωθεῖς καὶ νὰ δύσεις. Είσαι ἔνα μεγάλο παράδειγμα, ω ἥλιε !

Τέτοια λόγια εἶπε ὁ Ζαρατούστρας, προσφωνώντας τὸν ἥλιο τὴν δεύτερη μέρα τῆς ζωῆς του στὴ μεγάλη πολιτεία.